

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Ivdiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

10. Amoenus terræ aspectus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

X

Sed longè inferior est imago veritate. Si quis te curru igneus cum Elia, aut bonus genius cum Habacuc in sublime, supra terras, attolleret, vnde oculis tuis totæ sese subijcerent nationes, longè jucundiora videres, quàm tibi proponit in tabula penicillus. Quanta inde tibi varietas, amœnitas, latitudo apparet? Hinc camporum in infinitum patentium fusa planities. Hinc montium magnis & niualibus surgentium jugis erecti in sublime vertices. Inde dejectus fluminum, & ex vno fonte in orientem, occidentemque defusi amnes: vel summis cacuminibus nemora nutantia. Aliunde varij vrbiū situs, & seclusæ nationes locorum difficultate. Quarum alia se in erectos subtrahunt montes; alia ripis, lacu, vallibus, palude circumfunduntur. Nec non adjecta cultu seges; & arbuta sine cultore fertilia; & riuorum lenis, intra prata, & amœnissimus discursus; & littora in portum recedentia; sparsæque tot per vastum insulæ; quæ interuentu suo, velut gemmæ, maria distinguunt. Nec ipsa te formidabilis aliqui aquarum immensitas non oblectaret. Ex alto tibi ostenderetur vinculum terrarum Oceanus, continuatio gentium, triplici sinu refulgens, & ingenti licentia exæstuans; mediòque rursus in mari nitentes ignium faces nocturno tempore: interdium autem, quietis, & sine vento fluctuantibus aquis, immani, & fidem excedenti magnitudine terrentia animalia, aut animalibus similia simulachra: quædam grauia, & alieno se magisterio mouentia; quædam velocia, concitatis perniciosiora remigijs; quædam haurientia vndas, & magno præternauigantium periculo, totos fistulis fluuios efflantia. Aqua enim spiritu acta, quasi per diaberec, siphonum modo, emicat. Aspiceres indidem nauigia, quas non nouere, terras quærentia. Aspiceres nihil humanæ audaciæ intentatum. Spectares vtrumque Oceani litus, & mare tanquam hospitium fluuiorum, fontem imbrium, deriuationem alluuiorum, inuentionem comæatum; cingulum terræ, quo sibi distantes populi copulantur; limitem hostium, quo præliorum remouentur pericula; liquidum murum, quo barbaricus furor clauditur; subsidium in necessitatibus, refugium in periculis; gratiam in voluptatibus; salubritatem valerudinis; separatorum conjunctionem; itineris compendium; transfugium laborantium; sibi-

fidium

fidium vectigalium; sterilitatis compensationem; deniq; etiam formidinem audacissimorum; laboris officinam; sedem tempestatum; patriam naufragiorum, theatrum tragœdiarum. Quorum spectaculorum tristitiâ ipsâ lætareris. Siquidem

Suaue, mari magno, turbantibus æquora ventis,

E terra magnum alterius spectare laborem:

Non quia vexari quæquam est jucunda voluptas,

Sed quibus ipse malis careas, quia cernere suaue est.

Ad hunc modum quidam terras, aquis discriminatas, sunt eum voluptate, contemplati, & verò etiam accensi ad amandum terræ marisque Conditorem. Terra situm considera, inquit Theodoretus, & multiformem eius speciem. Nec enim omnia vel supina, vel plana, aut etiam ardua sunt, sed in montes, silvas & campos tota terra diuisa est. Videas enim, in patentissimis campis, colles in altum surgere; inter montes autem medios, loca prona & plana maris sinus forma sua referre. Sed & ipsos montes, in hominum usus & utilitatem rerum, Conditor distribuit: quos dum vallium precipitijs discrete, hibernis & niualibus aquis meatus struxit, vel alneos; tum hominibus quoque, in iniquis & asperis locis, faciles viarum semitas extendit. Præterea montes quidem fabrorum arti materiam exhibent, campi verò montium cultoribus frumenti copiam & usum retribuunt. Sed & situs ille varius non alio modo, verum etiam intuitum oculos, mirificè delectat. Quæ enim unam & eandem formam habent, mox satietatem sui pariunt. Dic ergo mihi, quisnam sit, qui hæc tam pulchrè disposuit? qui tantis facultatibus hæc instruxit, ut tot annorum evolutiones thesaurum hunc non potuerint consumere? quis item ille sit, qui ea, quæ in rerum natura fiunt, firma & immota conseruas?

Amœnitatem hanc terræ multò facit amœniorem eius fertilitas & frugifera beneficentia. Nam quia pecora nobis, pecoribus gramina seruiunt, natura eam herbescente viriditate elegantissimè vestit; virorémque istum mira florum, pomorum, ceraforum, aliorumque fructuum varietate aspergit, ut veluti Phrygiæ opere distincta, aut picturato peristromate decorata videatur. Sic nihil nobis in terra deest, dum illa liberaliter venusta, & pariter venuste est liberalis: ut huic uni rerum natura partium propter

T

eximia

Lucret. lib 1.

XI.

Theodoret.
serm. 1. de
provid.

XII.

Plin. lib. 2.
cap. 63.